

ANDRZEJ GRZYBOWSKI^{1,2}

Albrecht Scholz (1940–2013) — wspomnienie pośmiertne

Albrecht Scholz (1940–2013) — Obituary

¹Oddział Okulistyczny, Szpital Miejski im. J. Strusia, Poznań, Polska

²Katedra Okulistyki, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn, Polska

RYC. 1. Albrecht Scholz (1940–2013)

Z przykrością informuję, że wieloletni członek redakcji Archiwum, prof. Albrecht Scholz, dermatolog i historyk dermatologii zmarł po krótkiej chorobie w marcu 2013 roku.

Albrecht Scholz (RYC. 1) urodził się w Görlitz (Zgorzelcu) 6 września 1940 roku jako najmłodszy z trojga dzieci. Jego ojciec był laryngologiem, który specjalizował się w leczeniu zaburzeń słuchu i głosu. Ukończył szkołę w rodzinnym mieście, gdzie zdał maturę w 1958 roku. Następnie podjął studia na Uniwersytecie Humboldta w Berlinie oraz w Akademii Medycznej Carla Gustava Carusa w Dreźnie. W 1964 roku obronił pracę doktorską, a następnie w 1969 uzyskał specjalizację z dermatologii w Klinice Dermatologii w Dreźnie, gdzie w kolejnych latach pracował. W 1980 roku uzyskał stanowisko kierownika Kliniki Dermatologii Akademii Medycznej w Dreźnie. Prowadził w tym czasie badania nad wpływem niskich temperatur na nowotwory, co w efekcie

znalazło odzwierciedlenie w jego pracy habilitacyjnej pt. „Metody kriochirurgii w leczeniu raka podstawno-kórkowego”. Rozwijał w tych latach znaczenie dermatologii ambulatoryjnej obejmującej kriochirurgię, terapie laserowe, flebologię oraz dermatologię psychosomatyczną [1–18]. Dopiero w 1985, jako bezpartyjny, uzyskał stanowisko nadzwyczajnego profesora dermatologii. Prof. Scholz poza swoimi licznymi osiągnięciami z zakresu dermatologii klinicznej interesował się historią medycyny. Od 1991 wykładał historię medycyny, a od 1992 roku został kierownikiem Katedry Historii Medycyny Akademii Medycznej w Dreźnie. W 1996 roku otrzymał stanowisko profesora historii medycyny oraz kierownika Instytutu Historii Medycyny Wyższej Akademii Technicznej w Dreźnie. Przez wiele lat inicjował i wspierał polsko-niemiecką współpracę w zakresie historii medycyny. W latach 1997–2001 pełnił funkcję prezesa Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny (ryc. 2). Wśród prac historycznych prof. Scholza na szczególną uwagę zasługują te poświęcone modelom woskowym [19], dorobkowi lekarzy żydowskich, zwłaszcza pochodzących z krajów niemieckojęzycznych [20–30], oraz dorobkowi niemieckich lekarzy z Wrocławia z XIX wieku, a także współpracy polsko-niemieckiej [26–33]. Wyjątkowo często bywał właśnie we Wrocławiu.

W 1983 roku otrzymał nagrodę im. Samuela J. Zakona przyznaną przez amerykańskie Towarzystwo Historii Dermatologii za pracę na temat Alberta Neissera (1855–1916) [25]. Ponadto opisał dorobek naukowy wielu mniej znanych dermatologów [38, 45, 49, 50, 54–55].

Albrecht Scholz był żonaty z lekarzem rodzinnym dr Ingrid Scholz; mieli troje dzieci: dermatologa Stefana, muzyka Adriana i położną Christine.

Ostatnim jego osiągnięciem naukowym było sześć

RYC. 2. Albrecht Scholz podczas obchodów 65-lecia urodzin w Katedrze Historii Medycyny, Drezno, Niemcy, 2005

RYC. 3. Albrecht Scholz jako kurator wystawy „Carl Gustav Carus — Nature and Ideas”, National Art Collections Dresden, 2009. Fot. Konrad Kästner

rozdziałów w „Panteonie dermatologów” pod red. Christophera Lösera, Gerda Plewiga i Waltera Burghdorfa wydanym w 2013 roku. Opracował tam biografie Edvarda Ehlersa (1863–1937), Eugena Emanuela Galewsky'ego (1864–1935), Maxa Jessnera (1887–1978), Karla Kreibicha (1869–1932), Oscara Lassara (1849–1907) oraz Alberta Neissera (1855–1916) [55].

Prof. Albrecht Scholz był autorem ponad 300 prac naukowych, w tym artykułów i książek, oraz ponad 250 wykładów zaprezentowanych w Niemczech i za granicą. Przez wiele lat był również rzecznikiem współpracy niemiecko-polskiej w zakresie historii medycyny i dermatologii oraz członkiem redakcji „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny”.

Cześć Jego pamięci!

Piśmiennictwo

- Scholz A., Sebastian G., *Combination of angiokeratoma naeviforme with cavernous hemangioma*, *Dermatol Monatsschr* 1971, 157, 834–839.
- Roder H., Scholz A., *Local treatment of skin diseases*, *Dtsch Gesundheitsw.* 1972, 27, 1231–1235.
- Kleine-Natrop H.E., Sebastian G., Scholz A., *Basalioma therapy from the dermatologist's viewpoint*, *Dermatol Monatsschr.* 1972 Dec, 158, 884–892.
- Sebastian G., Scholz A., *Analysis of therapy of recurrent basaliomas*, *Dermatol Monatsschr.* 1973, 159, 216–221.
- Scholz A., Sebastian G., *Therapeutic possibilities in neobasalioma*, *Dermatol Monatsschr.* 1974, 160, 1016–1018.
- Matthäus W., Sebastian G., Scholz A., *Cryotherapy in basalioma*, *Arch Geschwulstforsch.* 1977, 47, 412–420.
- Kleine-Natrop H.E., Sebastian G., Scholz A., *Cryogenic surgery of skin neoplasms with special reference to basalioma*, *Dermatol Monatsschr.* 1977, 163, 272–282.
- Scholz A., Richter G., *Falicaïne (propipocaine hydrochloride) allergy*, *Dermatol Monatsschr.* 1977, 163, 966–969.
- Scholz A., Sebastian G., Baerthold W., Matthäus W., Päsler L., *Results of cryosurgery for the treatment of vascular nevi and tumors* (author's transl.), *Arch Geschwulstforsch.* 1980, 50, 785–793.
- Matthäus W., Scholz A., Kremlicka L., *Results of cryotherapy of malignant tumors in the head region*, *Cesk Oftalmol.* 1980, 36, 250–255.
- Matthäus W., Scholz A., *Nine years' experience of tumor cryotherapy in the cranial region* (author's transl.), *Klin Monbl Augenheilkd.* 1981, 178, 355–359.
- Scholz A., Sebastian G., *Indication for surgical and cryosurgical procedures in basaloma therapy*, *Dermatol Monatsschr.* 1982, 168, 535–541.
- Sebastian G., Scholz A., *Histopathology of basaloma cryolesions*, *Dermatol Monatsschr.* 1983, 169, 9–17.
- Sebastian G., Scholz A., *Intraoperative temperature course control in basaloma cryosurgery*, *Dermatol Monatsschr.* 1983, 169, 18–27.
- Sebastian G., Scholz A., *Recurrence following cryosurgical basalioma therapy*, *Dermatol Monatsschr.* 1985, 171, 38–44.
- Sebastian G., Scholz A., *Computer analysis of histometrically determined thickness of basal cell carcinomas*, *Dermatol Monatsschr.* 1986, 172, 589–593.
- Scholz A., Sebastian G., *Cryotherapy of Fortner golden hamster melanoma A Mel 3*, *Dermatol Monatsschr.* 1988, 174, 147–150.
- Blume-Peytavi U., Zouboulis C.C., Jacobi H., Scholz A., Bisson S., Orfanos C.E., *Successful outcome of cryosurgery in patients with granuloma annulare*, *Br J Dermatol.* 1994, 130, 494–497.

19. Parish L.C., Worden G., Witkowski J.A., Scholz A., Parish D.H., *Wax models in dermatology*, *Trans Stud Coll Physicians Phila.* 1991, 13, 4th series, 29–74.
20. Scholz A., Schmidt C., *Decline of German dermatovenereology under the Nazi regime*, *Int J Dermatol.* 1993, 32, 71–74.
21. Eppinger S., Schmitt J., Scholz A., Meurer M. *In memory of our Jewish colleagues who were murdered or committed suicide during the National Socialist Era*, *Hautarzt.* 2007 Jan, 58, 94–95.
22. Eppinger S., Meurer M., Scholz A., *The emigration of Germany's Jewish dermatologists in the period of National Socialism*, *J Eur Acad Dermatol Venereol.* 2003, 17, 525–530.
23. Scholz A., Burgdorf W., *The exodus of German dermatologists and their contributions to their adopted countries*, *Clin Dermatol.* 2005, 23, 520–526.
24. Scholz A., Eppinger S., *The fate of Germany's Jewish dermatologists in the period of National Socialism*, *Int J Dermatol.* 1999, 38, 716–719.
25. Scholz S., Scholz A., *The scientific development in dermatology in Germany in relation to the emigration of Jewish dermatologists during national socialism*, *Wien Klin Wochenschr.* 1998, 110, 185–189.
26. Scholz A., Wasik F., *Albert Neisser, 1855–1916*, *Int J Dermatol.* 1985, 24, 373–377.
27. Scholz A., Sebastian G., *Albert Neisser and his students*, *Hautarzt.* 1985, 36, 586–590.
28. Bendick C., Scholz A., *Albert Neisser's expeditions to Java in 1905 and 1907. Syphilis research and travel experiences*, *Hautarzt.* 2005, 56, 116–123.
29. Scholz A., Sebastian G., *Autographs from Albert Neisser's library*, *Hautarzt.* 1987, 38, 364–370.
30. Wasik F., Scholz A., Sebastian G., *Memories of Albert Neisser*, *Hautarzt.* 1980, 31, 328–333.
31. Burgdorf W.H., Scholz A., *Helen Ollendorff Curth and William Curth: from Breslau and Berlin to Bar Harbor*, *J Am Acad Dermatol.* 2004, 51, 84–89.
32. Scholz A., Sebastian G., Wasik F., Woyton A., *The collection of moulages at the Wrocław Dermatologic Clinic as a document and a learning aid*, *Arch. Hist. Filoz. Med.* 1986, 49, 413–416.
33. Scholz A., Barth T., Pappai A.S., Wacker A., *The fate of the professors of the medical Faculty of Breslau after the expulsion 1945/46*, *Wurzburg Medizinhist Mitt.* 2005, 24, 497–533.
34. Scholz A., *Bookplates of dermatologists*, *Int J Dermatol.* 1991, 30, 65–67.
35. Scholz A., Sebastian G., Trnka J., *Dermatology in Prague and the 1st Congress of the German Dermatology Society 1889*, *Hautarzt.* 1989, 40, 652–659.
36. Scholz A., *Dresden dermatology — an example?*, *Hautarzt.* 1995, 46, 355–360.
37. Scholz A., *Eugen Galewsky (1864–1935)*, *Dermatol Monatsschr.* 1972, 158, 53–68.
38. Scholz A., *Exlibris of famous dermatologists*, *Hautarzt.* 1990, 41, 178–181.
39. Scholz A., *Geschichte der Dermatologie in Deutschland*, Springer, Berlin–Heidelberg–New York 1999.
40. Scholz A., *History of Polish and German medical ex libris*, *Arch Hist Med (Warsz).* 1979, 42, 365–369.
41. Scholz A., *Pictorial report of smallpox of the Medici Grand Duke Ferdinand II in the year 1626*, *Dermatol Monatsschr.* 1985, 171, 654–659.
42. Scholz A., *Portrait busts of important dermatologists*, *Dermatol Monatsschr.* 1979, 165, 806–816.
43. Scholz A., *Sebastian G. Recollections of Heinrich Auspitz on his 150th birthday*, *Dermatol Monatsschr.* 1986, 172, 37–42.
44. Scholz A., *Rudolph Leopold Mayer. Work and personality*, *Dermatol Monatsschr.* 1981, 167, 582–586.
45. Scholz S., Scholz A., *Saint Peregrinus as patron saint of ulcer patients*, *J Dtsch Dermatol Ges.* 2008, 6, 598–602.
46. Scholz A., *Skin diseases first described in German-speaking countries*, *Clin Dermatol.* 1999, 17, 107–115.
47. Scholz A., *Strategies on the way to "act on fighting venereal diseases"*, *Arch. Hist. Filoz. Med.* 1997, 60, 375–392.
48. Scholz A., *The 100th birthday of Ludwig Halberstaedter (1876–1949) Dermatologist and radiologist*, *Dermatol Monatsschr.* 1976, 162, 1015–1025.
49. Scholz A., *The 125th anniversary of the death of Felix von Baerensprung*, *Z Arztl Fortbild (Jena).* 1989, 83, 1137–1140.
50. Nowakowski T.K., Scholz A., *The fate of people with hypertrichosis throughout history*, *Hautarzt.* 1977, 28, 593–599.
51. Scholz A., *The fight against venereal diseases in different political systems*, *Hautarzt.* 2003, 54, 664–673.
52. Scholz A., Harnack K., *The graves of well-known dermatologists*, *Hautarzt.* 2001, 52, 451–456.
53. Sebastian G., Scholz A., *The history of dermatology. On the 150th birthday of Filipp Josef Pick*, *Dermatol Monatsschr.* 1985, 171, 123–127.
54. Scholz A., *The history of dermatology. On the 150th birthday of Heinrich Köbner*, *Dermatol Monatsschr.* 1989, 175, 111–117.
55. Löser C., Plewig G., Burgdorf W.H.C. (editors), *Pantheon of Dermatology. Outstanding Historical Figures*, Springer, Berlin & Heidelberg 2013.

Podziękowania

Autor składa podziękowania dr. Stefanowi Scholzowi oraz Katedrze Historii Medycyny Uniwersytetu Technicznego w Dreźnie za pomoc w uzyskaniu materiałów i zdjęć.

Zakład Historii Medycyny i Pielęgniarstwa, Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, ul. Jagiellońska 15, 85-067 Bydgoszcz, tel. (52) 585-36-74, zhistmedpiel@cm.umk.pl

Komunikat nr 1

Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
zaprasza na konferencję naukową pt.

Czystość i brud. Higiena w średniowieczu

Bydgoszcz (11-12 września 2014 r.)

Rozpowszechniony dziś termin „higiena” wszedł do użytku dopiero na początku XIX w., jednakże instynktowne pragnienie zachowania zdrowia żywione przez człowieka, a stanowiące istotę higieny, jest znacznie starsze. Dowodzą tego rozmaite zabytki kultury materialnej, źródła pisane oraz ikonografia. Znaczna, choć często odmienna od naszej, rola higieny w świecie średniowiecza powodowała, że: **ablucje, posty, wypoczynek, zabiegi przy ciałach zmarłych**, przybierały często sakralny, zrytualizowany charakter. Kwestią higieny zajmowali się zarówno teolodzy, mnisi, medycy, jak i prawodawcy, albowiem szeroko rozumiana troska o zachowanie lub przywrócenie fizycznej i duchowej czystości, a zarazem obawa przed zagrożeniami, jakie niósł ze sobą rozmaicie pojmowany brud, cechowała życie jednostek i całych społeczności.

Każda epoka wypracowywała własny sposób pojmowania czystości i brudu, a w związku z tym także i oryginalną koncepcję higieny. Celem niniejszej konferencji jest próba udzielenia odpowiedzi na pytanie, **w jaki sposób do problemu higieny podchodzili ludzie w średniowieczu? Do udziału w tym interdyscyplinarnym przedsięwzięciu zapraszamy: historyków różnych specjalności — medycyny, średniowiecza, kultury i sztuki oraz archeologów i filologów.** Zamiarem organizatorów jest kontynuowanie tym samym cyklu konferencji naukowych dotyczących kwestii higieny na przestrzeni dziejów — od starożytności po XX w.

Koszt uczestnictwa w konferencji wynosi **300 zł** (dla uczestników studiów doktoranckich **250 zł**). W ramach wpisowego organizatorzy zapewniają wyżywienie oraz **wydawnictwo zawierające wygłoszone referaty**. Koszty noclegów uczestnicy pokrywają indywidualnie. Jednocześnie zaznacza się, że do druku będą skierowane wyłącznie teksty, które uzyskają pozytywną opinię recenzentów oraz zostaną prawidłowo przygotowane pod względem edytorskim (wymogi redakcyjne będą przekazane w kolejnym komunikacie).

Osoby zainteresowane proszone są o przesłanie do dnia **15 stycznia 2014 r.**, na adres: wojciech.slusarczyk@cm.umk.pl lub zhistmedpiel@cm.umk.pl formularza zgłoszeniowego (patrz niżej) wraz ze streszczeniem (1500 znaków) proponowanego referatu. Formularz można również przesłać tradycyjną pocztą na adres:

Zakład Historii Medycyny i Pielęgniarstwa Collegium Medicum im. L. Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, ul. Jagiellońska 15, 85-067 Bydgoszcz z dopiskiem „Czystość i brud”.

Termin nadesłania pełnych tekstów referatów — **15 maja 2014 r.** Dalsze informacje zostaną przekazane w **Komunikacie nr 2.**

Organizator

- Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
- Zakład Historii Medycyny i Pielęgniarstwa
- Katedra i Zakład Higieny i Epidemiologii

Współorganizatorzy

- Zakład Historii Średniowiecza (Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu)
- Zakład Historii Średniowiecznej (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy)
- Katedra Historii Kultury (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy)
- Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego (Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu)

W przypadku pytań proszę dzwonić do dr. Wojciecha Ślusarczyka, tel. 661 87 62 62.

UNIwersytet Medyczny
IM. PIASTÓW ŚLĄSKICH WE WROCLAWIU

Konferencja naukowa pt.

Czystość i brud. Higiena w średniowieczu

11–12 września 2014 r.

Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Zgłoszenie uczestnictwa w konferencji

Imię:		
Nazwisko:		Stopień naukowy:
Instytucja (uczelnia, wydział, instytut, zakład):		
Adres miejsca pracy:		
Adres do korespondencji:		
Telefon:	Faks:	e-mail:
Tytuł wystąpienia:		
Abstrakt wystąpienia (do 1500 znaków):		